

**ТЕАТРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ШКОЛАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

УДК 372:37.036(410)

*Наталія Величко, старший викладач кафедри іноземних мов
Львівської Національної музичної академії імені М.В. Лисенка*

**ТЕАТРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ШКОЛАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

У статті розглянуто потенційні можливості шкільної театральної діяльності в навчально-виховному процесі початкової школи Великої Британії щодо формування естетичної культури школярів у позакласній роботі.

***Ключові слова:** естетичне виховання, драматичний гурток, початкова школа, учні початкових класів, позакласна робота, Велика Британія.*

Літ. 9.

*Наталья Величко, старший преподаватель кафедры иностранных языков
Львовской Национальной музыкальной академии имени М.В. Лысенко*

**ТЕАТРАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО ЭСТЕТИЧЕСКОГО
ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ
В ШКОЛАХ ВЕЛИКОБРИТАНИИ**

В статье рассмотрены потенциальные возможности школьной театральной деятельности в учебно-воспитательном процессе начальной школы Великобритании по формированию эстетической культуры школьников во внеклассной работе.

***Ключевые слова:** эстетическое воспитание, драматический кружок, начальная школа, ученики начальных классов, внеклассная работа, Великобритания.*

*Natalya Velychko, Senior Lecturer of Foreign Languages Department
Lviv National Academy of Music by M. Lysenko*

**AESTHETIC EDUCATION OF BRITISH PRIMARY
SCHOOLCHILDREN IN DRAMA CLASSES**

The article considers potential opportunities of school theatrical activity in the British primary school educational process on the formation of pupils' aesthetic culture in extra-curricular activities.

***Keywords:** aesthetic education, drama group, primary school, primary school pupils, extra-curricula activities, Great Britain.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Сучасний період розвитку британського суспільства зумовлений динамічною картиною сучасного світу, політичними, соціально-економічними і науково-технічними змінами, які поставили перед педагогічною наукою і практикою надзвичайно важливі завдання формування якісно нової школи, системи виховання і навчання в ній молодих поколінь.

Відповідно до акту про освітні стандарти у школах Великої Британії (2011) усі шкільні програми повинні містити естетичний компонент, виходячи з того, що викладання таких предметів формує у дітей здатність до естетичного сприймання явищ дійсності. В усіх загальноосвітніх школах Великої Британії естетичному вихованню відводиться особливе місце у змісті різноманітних навчальних дисциплін

як у навчальній, так і у позакласній роботі (extra-curricula activities). Серед найпопулярніших та найефективніших форм позакласної роботи, які використовуються педагогами Великої Британії для виховання естетичної культури учнів, досліджено такі: конкурси, виставки творчих робіт учнів, танцювальні та музичні гуртки; участь у проектах, фестивалях, які проводять Рада мистецтв Великої Британії (Council for Arts), шоу талантів школи і шкіл-партнерів; міжшкільні та міжнародні обміни, у ході яких шкільні театральні, танцювальні, музичні та співочі колективи представляють свій репертуар; позашкільні гуртки, клуби, пересувні виставки; екскурсії до музеїв, галерей, драматичні гуртки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні проблеми естетичного виховання у початковій школі отримали всебічне висвітлення у працях як вітчизняних так і зарубіжних науковців. Проблеми використання театральних ігорних форм і методів навчання та виховання школярів

присвячені теоретико-методичні розробки А. Єршової, А. Капської, О. Комаровської, Г. Костюшко, Т. Люріної, Л. Серих, С. Соломахи, В. Шахрай. Загальнонаукове та теоретичне значення у висвітленні даного питання мають також і праці зарубіжних науковців: А. Кемпе, А. Крафта, Дж. Ніленда, Дж. Сомерса, М. Флемінга, Д. Хорнбрука.

Метою статті є визначення потенціалу шкільної театральної діяльності у процесі естетичного виховання учнів початкових класів у загальноосвітніх школах Великої Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливої уваги у системі шкільної освіти Великої Британії заслуговує взаємодія драматичних гуртків і школи щодо естетичного виховання учнів. На підставі аналізу освітніх документів Великої Британії встановлено, що драматичні гуртки є обов'язковими у позакласній роботі (extra-curriculum activities) британських загальноосвітніх шкіл. Починаючи з перших класів британські школярі мають змогу відвідувати драматичні гуртки, які розглядаються британськими педагогами як одна з форм театральної вистави, в якій дитина засобом театралізованої гри достатньо повно задовольняє свої інтереси та проявляє своє "я" [7].

Вивчення зарубіжного досвіду дало змогу виявити, що у британських загальноосвітніх школах естетичному вихованню відводиться особливе місце у позакласній роботі. Робота драматичних гуртків як одного з видів позакласної роботи спрямовані на розвиток естетичного потенціалу учнів, їх чуттєвого сприймання, позитивної самооцінки, організаторських і комунікативних умінь, фізичного і духовного вдосконалення. Драматичні гуртки існують у кожній британській загальноосвітній школі з установкою на формування естетичного сприймання театрального мистецтва. За визначення М. Гріна роль театру з його синкретичністю, орієнтацією на співпереживання, співчуття та взаємну творчість є надзвичайно великою у формуванні особистості кожного учня, адже художньо-естетична діяльність, яка включає як активну творчість, так і сприймання мистецтва, розвиває естетичні й етичні почуття, тобто виховує саму особистість. Мистецтво навчає відкритості і неупередженості у сприйманні світу; воно формує культуру почуттів і культуру спілкування, розвиває креативність та здатність дитини дивитися на світ крізь призму естетизму [4, 95].

Аналіз шкільних програм для початкової школи Великої Британії в частині визначення мети драматичних гуртків для творчого розвитку Молодь і ринок №6 (113), 2014

особистості дитини показав, що заняття в них – це не просто звичайні шкільні уроки, а діяльність з естетичного пізнання навколишнього світу засобом інтегрованої творчості. Метою і основними завданнями розвитку творчих здібностей учнів британської початкової школи засобами театрального мистецтва є: розвиток естетичних здібностей; стимулювання сфери моральних почуттів, співучасті, співпереживання; активізація розумового процесу й пізнавального інтересу; опанування навичок спілкування й колективної творчості; формування естетичного досвіду [7].

Акумулюючи свою увагу на важливості театралізованої вистави у системі шкільної освіти Й. Гейсінг наголошував на тому, що театр – це синтез мистецтв, що ввібрав в себе практично все, що допомагає розвиватися повноцінній людині, яка вміє сприймати оточуючий світ як живий єдиний організм [5, 125]. На наш погляд театралізована гра є одним з найефективніших засобів розвитку дитини, адже зміст театралізованої гри переслідує чимало завдань. Основне з них це те, що театралізована гра зацікавлює, збуджує інтерес дитини та несе в собі певну конфліктну ситуацію, що вимагає рішення. Занурення в світ театру у молодшому шкільному віці створює у свідомості учнів визначені ідеали, які згодом несуть позитивну енергетику та сприяють розвитку естетичних почуттів.

У науково-методичній літературі існують різні психологічні, філософські, естетичні концепції потенціалу театральної діяльності. Зокрема, А. Крафт пояснює різні підходи до театралізованої гри через інстинкт чи вплив середовища [2, 13]. М. Флемінг бачить джерело задоволення від театралізованої гри в особливому поєднанні реальності та нереальності [7, 25]. До того ж гра як один з п'яти феноменів людського буття за А. Кемпе, відображає одночасно свободу і залежність від світу. Досліджуючи гру у філософсько-педагогічному сенсі науковець стверджував, що "гра, як незамінний атрибут людського буття, залежить та частково формує всю людську культуру" [1, 3]. Театралізовані ігри завжди валять, часто смішать дітей, користуються у них любов'ю, тому тематика і зміст театралізованих ігор повинні мати моральну та естетичну спрямованість, яка є в кожній казці та літературному творі і повинна знаходити місце в імпровізаційних постановках (це дружба, доброта, чесність і сміливість), де більшість тем, сюжетів висвітлюють боротьбу, протиставлення добра і зла шляхом емоційної характеристики позитивних та негативних героїв.

Досліджуючи роль шкільних драматичних

гуртків в естетичному вихованні особистості Дж. Нілендс зауважує, що залучення учнів до театральної діяльності є неocenним з огляду на громадянське становлення особистості, ефективним шляхом морально-етичного виховання: театральна творчість сприяє формуванню спостережливості та уважного ставлення до оточуючого світу, здатності до співчуття і співпереживання, готовності до співдії [8, 9].

Натомість Дж. Сомерс стверджував, що театралізована гра як вид мистецтва є найближчою до дитячої гри, бо вона синтетична, тобто містить у собі елементи різних видів творчості [9]. Саме тому театралізована діяльність як новітній засіб навчання молодших школярів дозволяє вирішувати багато педагогічних завдань, що стосуються створення сценічного образу, формування виразності мовлення, інтелектуального та художнього виховання, вона є невичерпним джерелом розвитку почуттів, хвилювань та емоційних відкриттів дитини, залучає її до духовного збагачення. Таким чином організована належним чином театралізована діяльність сприятиме підвищенню якості навчання та естетичного виховання молодших школярів.

Аналіз шкільної документації показав, що театралізовані ігри в британських навчальних програмах класифікуються за способом реалізації сюжету:

1. Непредметні ігри (ігри-драматизації) це – ігри, в яких діти самі знаходяться в образі діючої особи і виконують взятую на себе роль. Виникнення її можливе при наявності у дітей міцних знань літературного тексту, навичок виразного читання, вміння адекватно рухатися, використовувати свою міміку та жести, вміння створювати ігрове середовище, добираючи необхідні атрибути.

2. Предметні ігри (ігри-інсценізації) це – ігри, в яких діючими особами є визначені предмети (іграшки, ляльки лялькового театру (настільного, пальчикового). Ігри-інсценізації – це відтворення сюжету літературного твору власними діями виконавців, використання ними засобів виразності – інтонації, міміки, пантоміми. Драматизація відбувається на основі особистих дій виконавців ролей.

У процесі нашого дослідження з'ясовано, що найпопулярнішими у британських школах є ігри-інсценізації, де дитина не є діювою особою, вона створює сцени, веде ролі іграшкового персонажу, діє за нього. Встановлено, що на заняттях в драматичних гуртках британські педагоги найчастіше звертаються до таких видів театралізованої діяльності:

Театр іграшок – це театр в якому використовуються найрізноманітніші іграшки (фабричні і саморобки, з природного і будь-якого іншого матеріалу), за допомогою яких діти ставлять різноманітні сценки.

Тіньовий театр – це театр де, використовується екран з напівпрозорого паперу, виразно вирізані чорні плоскі персонажі і яскраве джерело світла за ними, завдяки якому персонажі відтіняються на екрані.

Пальчиковий театр – це ігри-розваги, казки, різні інсценівки, які супроводжуються показом ляльок, що одягаються на пальці і діють за персонажа, зображення якого на руці. В ході гри дитина рухає одним або двома пальцями, проговорюючи текст, переміщуючись за ширмою.

Ляльковий театр – це вільне поєднання різних типів ляльок. Вистава переносить дітей у чарівний світ, де все казкове – реальне і фантастичне. З великою радістю вони зустрічають ляльок, сприймають їх так, ніби це живі істоти, з цікавістю спостерігають за їх діями. Це викликає в них жваву реакцію, яскраве емоційне ставлення до дійових осіб і прагнення стати безпосереднім учасником подій. Тому ляльковий театр використовується не тільки як розвага для дітей, але й як засіб виховання високих моральних та естетичних якостей та позитивних рис характеру.

Театр маріонеток – це театр, де ляльки рухаються за допомогою ниток, що відходять від усіх рухомих частин персонажу (рук, ніг, голови) і сходяться вгорі на хрестовині.

Театр естрадної ляльки – це театр, де використовуються великі ляльки в зріст людини, пошиті з тканини, набиті вагою або поролоном.

Театр повітряних кульок – це театр, де наповнена повітрям кулька оздоблюється заготовленими деталями – очима, носом, вухами, бантиками тощо.

Театр коробок це – театр де будь-які коробки однакових чи різних розмірів, оздоблюються деталями і з ними розігрується інсценівка. За таким же принципом ляльок виготовляють з пластикових пляшок, циліндрів і поролону.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене можна дійти висновку, що драматичні гуртки звільняють дітей від дидактичних та авторитарних заборон, мобілізують колективну діяльність, сприяють виникненню критичного осмислення дійсності. Підсумки показують, що шкільний театр, окрім естетичного задоволення, яке приносить учням, об'єднує всі основні види художньо творчої діяльності, допомагає створити в школі систему комплексного гуманітарно-естетичного циклу освіти, в якій зникають межі між окремими дисциплінами: літературою,

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГЕЙМІФІКАЦІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

природознавством, художньою працею, музикою, образотворчим мистецтвом. Драматичні гуртки активізують творчу уяву та емоційні реакції дитини, сприяють формуванню емоційної сфери особистості дитини.

Узагальнення досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених з означеної проблеми показало, що театралізовані ігри приносять величезну користь для естетичного, морального та духовного виховання, становлення характеру дитини, для прищеплення їй найкращих рис, утвердження її в суспільстві. У театралізованій грі збагачується та активізується словник дітей, формується вміння самостійно складати та створювати власний сюжет.

1. Серих Л.В. Підготовка студентів до розвитку естетичної культури молодших школярів у процесі театралізованої діяльності // Педагогічні науки: Зб. наук. пр.: Вісник Глухівського державного педагогічного університету. – Вип. 6. – Глухів, 2005. – С. 124 – 126.

2. Серих Л.В. Формування естетичної культури молодших школярів у процесі театралізованої діяльності.: Дис... канд. наук: 13.00.072. – 108 с.

3. Craft A. Creativity Across the Primary Curriculum: Framing and Developing Practice // A. Craft / London: RoutledgeFalmer. – 2000. – 85 p.

4. Fleming M. Teaching Drama in Primary and Secondary Schools // M. Fleming / London: RoutledgeFalmer. – 2001. – P. 22. – 25.

5. Greene M. Art Worlds in School. The Symbolic Order // M. Greene / Ed. P. Abbs. – London. – 1989. – P. 89 – 103.

6. Kempe A. & Ashwell M. Progression in Secondary Drama // A. Kempe / London: RoutledgeFalmer. – 2000. – № 7 (1). – P. 2 – 5.

7. National Curriculum http://www.curriculum.qcda.gov.uk/key_stages_1_and_2/

8. Neelands J. Drama: The Subject That Dare Not Speak Its Name // J. Neelands / Institute of Education University of Warwick. – 1998. – P. 1 – 10.

9. Somers J. Editorial in Research in Drama Education // J. Somers / Oxford University Press. – 2000. – № 1 (1). – P. 84 – 85.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2014

УДК 371.382:81'243

Марта Мацьків, викладач Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГЕЙМІФІКАЦІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається гейміфікація як важливий елемент сучасної методики навчання іноземних мов. Подано переваги та недоліки застосування ігор на уроці, проаналізовано методологічні особливості їх проведення.

Ключові слова: навчання іноземних мов, гейміфікація, концепції навчальних ігор, ефективність.

Літ. 10.

Марта Мацьків, преподаватель Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГЕЙМИФИКАЦИИ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье рассматривается геймификация как важный элемент современной методики обучения иностранным языкам, анализируются методические особенности их проведения.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, геймификация, концепции учебных игр, эффективность.

Martha Matskiv, Lecturer Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

EFFECTIVENESS OF GAMIFICATION ON THE ENGLISH LANGUAGE LESSONS

The article focuses on gamification as an important element in modern teaching of foreign languages. The advantages and disadvantages of using games at the lesson are given, methodological peculiarities of their organization are analyzed.

Keywords: teaching foreign languages, gamification, concepts of educating games, effectiveness.

Постановка проблеми. Останнім часом дослідники мови перенесли фокус з розвитку індивідуальних мовленнєвих навичок на використання мови для досягнення мети мовця. Ця нова територія

фокусу, відома, як комунікативна компетенція, веде до пошуку вчителями іноземних мов тих видів діяльності з орієнтацією на певне завдання, які б заохотили студентів до креативного вживання мови. Ігри, що мають в своїй основі певне